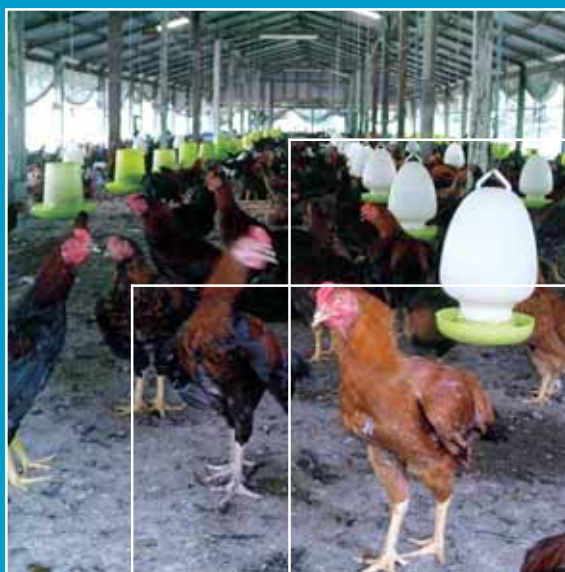

การคุ้มครองสุขภาพและธุรกิจของท่าน จากการระบาดของไข้หวัดนก

คู่มือปฏิบัติสำหรับเกษตรกรและคนงาน

สียะชิ คาวาคามิ
ถัดดาวัลย์ รัตนนคร

โครงการไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ในสถานประกอบการ (ประเทศไทย)
สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก

การคุ้มครองสุขภาพและธุรกิจของท่าน จากการระบาดของไข้หวัดนก

คู่มือปฏิบัติ
สำหรับเกษตรกรและคนงาน

สํโยชิ คาวาคามิ
ลัดดาวัลย์ รัตนนคร

ลิขสิทธิ์ © องค์การแรงงานระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

สิ่งพิมพ์ของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ สงวนลิขสิทธิ์ตามพิธีสารฉบับที่ 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์สากล อย่างไรก็ตาม อาจสามารถนำเนื้อหาบางส่วนของสิ่งพิมพ์ไปใช้ได้ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องระบุแหล่งที่มาของเนื้อหานั้น สำหรับการ ทำซ้ำหรือการแปลนั้น สามารถยื่นเรื่องขอสิทธิได้ที่ Publications Bureau (Rights and Permissions), International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland โดยสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศมีความยินดีต่อการยื่นขอสิทธิดังกล่าว

ห้องสมุด สถาบัน และผู้ใช้อื่นๆ ซึ่งจดทะเบียนในสหราชอาณาจักรกับ Copyright Licensing Agency, 90 Tottenham Court Road, London W1P 9HE (โทรศัพท์ + 44 171 436 3986) และในสหรัฐกับ Copyright Clearance Center, 222 Rosewood Drive, Danvers, MA 01923 (โทรศัพท์ +1 508 750 4470) หรือในประเทศอื่นๆ กับ Reproduction Rights Organizations สามารถ ถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตที่ออกไว้ให้กับองค์กรเหล่านี้

ควาวคามิ, สียูชิ; ลัตดาวัลย์, รัตนนคร

การคุ้มครองสุขภาพและธุรกิจของท่านจากการระบาดของไข้หวัดนก: คู่มือปฏิบัติสำหรับเกษตรกรและคนงาน/สียูชิ ควาวคามิ และ ลัตดาวัลย์ รัตนนคร; โครงการไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ในสถานประกอบการ (ประเทศไทย) สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำ อนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก; กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. – กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ, 2552

24 หน้า.

ISBN: 9789228219524; 9789228219531 (pdf)

สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก โครงการไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ในสถานประกอบการ (ประเทศไทย); กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมปศุสัตว์

trainers manual / occupational health / occupational safety / occupational disease / infectious disease / farmer / agricultural worker / poultry / checklist

13.04.2

ILO Cataloguing in Publication Data

รูปแบบการนำเสนอในสิ่งพิมพ์ของ ILO เป็นไปตามแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ และการนำเสนอข้อมูลต่างๆ มิได้แสดงถึงความเห็นใดๆ ของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของประเทศ พื้นที่ หรือเขตการปกครอง หรืออำนาจการปกครองใดๆ หรือเกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตชายแดนใดๆ

ผู้เขียนรับผิดชอบต่อความเห็นที่แสดงไว้ในบทความ การศึกษา และข้อเขียนที่ตีพิมพ์อื่นๆ แต่เพียงผู้เดียว การจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์นี้ไม่ได้แสดงถึงการรับรองของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศต่อความเห็นต่างๆ ที่แสดงไว้ในสิ่งพิมพ์นี้

การอ้างถึงชื่อกิจการและผลิตภัณฑ์ทางการค้าและกระบวนการผลิตต่างๆ ไม่ได้หมายถึงการรับรองของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ และการไม่ได้อ้างถึงกิจการ ผลิตภัณฑ์ทางการค้า หรือกระบวนการผลิตใดก็ไม่ถือว่าสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศไม่ให้การรับรอง

ท่านสามารถหาสิ่งพิมพ์ของ ILO ได้จากร้านขายหนังสือชั้นนำ หรือสำนักงานประจำภูมิภาคของ ILO ในหลายประเทศ หรือติดต่อโดยตรงที่ ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland หรือ สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ชั้น 11 อาคารสหประชาชาติ ตู๊ปรัชนี 2-349 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร 10200 ประเทศไทย หรือ email: bangkok@ilo.org อนึ่ง รายการหนังสือใหม่สามารถขอได้ฟรีจากที่อยู่ข้างบน หรือ email: pubvente@ilo.org

เว็บไซต์ของเราคือ www.ilo.org/publns หรือ www.ilo.org/asia

พิมพ์ในประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	5
แบบสำรวจ	6
จุดตรวจสอบที่ 1: เก็บข้อมูลเรื่องไข้หวัดนก	14
จุดตรวจสอบที่ 2: จัดการกับสัตว์ปีกของท่านอย่างปลอดภัย	16
จุดตรวจสอบที่ 3: การใช้วิธีฆ่าสัตว์ปีกอย่างปลอดภัย	18
จุดตรวจสอบที่ 4: วิธีการทำลายและการจัดการของเสียจากสัตว์ปีกอย่างถูกสุขลักษณะ	20
จุดตรวจสอบที่ 5: รายงานการเกิดโรคอย่างรวดเร็ว	22
ภาคผนวก 1: แหล่งข้อมูล	24

คำนำ

การระบาดและการติดต่อของโรคไข้หวัดนกทำให้ทั่วโลกหันมาตื่นตัวเรื่องผลกระทบที่อาจมีต่อไข้หวัดใหญ่ในคนได้ ด้วยเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันการระบาดของไข้หวัดนก องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) จึงได้ริเริ่มก่อตั้งโครงการนาร่องที่ชื่อว่า “ไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ในสถานประกอบการ (ประเทศไทย)” โดยโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจาก Central Fund for Influenza Action (CFIA)

หนึ่งในกิจกรรมหลักของโครงการนี้คือการพัฒนาคู่มือการอบรมเพื่อส่งเสริมการทำงานอย่างปลอดภัยในสถานประกอบการ คู่มือการอบรมนี้เป็นผลจากการลงภาคสนามหลายครั้งเพื่อสังเกตการณ์และค้นหามาตรการการป้องกันไข้หวัดนกที่ดีในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกในประเทศไทย และการปรึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การเพื่อป้องกันการระบาดใหญ่ของไข้หวัดใหญ่ (UNSIC) และหน่วยงานอื่นๆ ของสหประชาชาติ การสังเกตการณ์ที่ได้นี้เป็นพื้นฐานของภาพประกอบและเนื้อหาของคู่มือการอบรม

คู่มือที่กล่าวมานี้เป็นคู่มือที่ใช้ง่ายและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยมีจุดสำรวจในมาตรการการป้องกันต่างๆ รวมทั้งมีคำอธิบาย นอกจากนี้วิธีการอบรมแบบการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ มีชื่อว่า “การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานของเกษตรกร” (WIND) และ “การปรับปรุงสภาพการทำงานในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก” (WISE) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมของนายจ้างและลูกจ้างในธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการใช้คู่มือและแบบสำรวจไม่ถูกจำกัดให้อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่จะเป็นแบบจำลองให้ประเทศอื่นๆ โดยมีการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและความต้องการที่จะสนับสนุนการวางแผนเตรียมความพร้อมตามบริบทของประเทศนั้นๆ ด้วย

คณะทำงานโครงการไข้หวัดนกและ ดร. ลัดดาวัลย์ รัตนนคร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านป้องกันและควบคุมโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมเนื้อหาของคู่มือและแบบสำรวจโดยคณะทำงานฯ จากสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก ประกอบด้วย ดร. สีโยชิตา คาวาคามิ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน, เดือน พันธุ์พิพัฒน์ และ สุธิดา ชัยกิจสกุล ผู้ประสานงานโครงการ, มลฤดี สุจริตกุล เลขานุการโครงการ คณะทำงานฯ ขอขอบคุณสำหรับคำแนะนำที่มีค่าจาก มิสเตอร์โดนาโต คินีเกอร์-พาสซิกลิ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ไอแอลโอ Crisis เงินา, คุณจิตติมา ศรีสุขนาม เจ้าหน้าที่โครงการ สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ไอแอลโอจึงขอแสดงความขอบคุณทุกท่านและทุกองค์กรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคู่มือและแบบสำรวจ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการอบรมนี้จะสามารถช่วยธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กปรับปรุงสภาพการทำงานของเกษตรกรและคนงานเพื่อป้องกันการระบาดของไข้หวัดนกได้ดียิ่งขึ้น

บิล ซอลเทอร์

ผู้อำนวยการ

สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก

กรุงเทพฯ ประเทศไทย

มกราคม 2552

ไข้หวัดนก

แบบสำรวจ

ในการคุ้มครองคนงานและเกษตรกร จากการระบาดของไข้หวัดนก

วิธีใช้แบบสำรวจ

1. อ่านหัวข้อการสำรวจอย่างละเอียด และค้นหามาตรการการปรับปรุงในแต่ละหัวข้อ หากจำเป็นอาจสอบถามผู้บริหาร หรือหัวหน้างาน และพนักงานในบริษัทของคุณได้
2. ถ้ามาตรการนั้นได้ดำเนินการไปแล้ว หรือไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุง ให้ทำเครื่องหมายในช่อง **ไม่มีข้อเสนอ** หลังคำถามว่า “ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?” ถ้าพบว่ามาตรการดังกล่าวเป็นประโยชน์ ให้ทำเครื่องหมายในช่อง **มีข้อเสนอ** และอธิบายข้อเสนอแนะหรือบริเวณที่จะทำการปรับปรุง ลงในเนื้อที่ว่างใต้คำว่า **เรื่องที่ควรปรับปรุง**
3. หลังจากได้ทำการสำรวจเรียบร้อยแล้ว ให้ทบทวนดูแบบสำรวจอีกครั้งและพิจารณาเลือกจุดตรวจสอบที่ทำเครื่องหมายในช่อง **มีข้อเสนอ** เลือกหัวข้อเพียง 2-3 หัวข้อ ซึ่งหากดำเนินการปรับปรุงแล้วจะเกิดประโยชน์มากที่สุด แล้วทำเครื่องหมายสำหรับหัวข้อที่เลือกในช่อง **ปรับปรุงโดยเร็ว**
4. ก่อนเสร็จสิ้นการสำรวจ ให้ตรวจสอบว่าได้ทำเครื่องหมายในช่อง **ไม่มีข้อเสนอ** หรือ **มีข้อเสนอ** ครบทุกข้อ และสำหรับข้อที่ทำเครื่องหมายในช่อง **มีข้อเสนอ** ได้ทำเครื่องหมายในช่อง **ปรับปรุงโดยเร็ว** เรียบร้อยแล้ว

I. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับไข้หวัดนก

1. รวบรวมข้อมูลไข้หวัดนกจากหน่วยงานด้าน
ปศุสัตว์ หรือสำนักงานสาธารณสุข และจาก
ข่าวโทรทัศน์และข่าววิทยุ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

2. บอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับไข้หวัดนกที่ทันต่อ
เหตุการณ์ให้ครอบครัวและเพื่อนบ้านทราบ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

3. สอนลูกไม่ให้สัมผัสและกินสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย
หรือจำหน่ายต่อซากของสัตว์เหล่านั้น

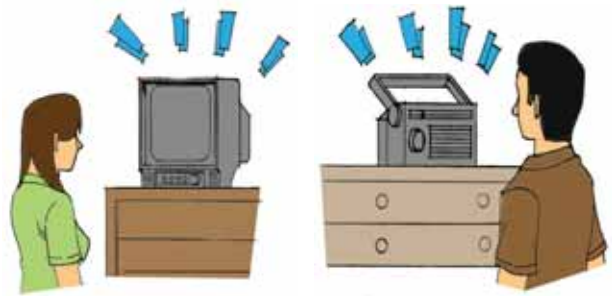
ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

II. จัดการสัตว์ปีกอย่างปลอดภัย

4. หลังสัมผัสสัตว์ปีก ต้องล้างมือทั้งสองข้าง
ให้หมดจดด้วยสบู่

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

5. ใช้วิธีเลี้ยงแบบโรงเรือนที่มีระบบป้องกันไม่ให้สัตว์อื่นเข้ามาในโรงเรือน เช่น ใช้ตาข่ายปิดช่องว่างเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ปีกของท่านติดเชื้อไข้หวัดนก

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

6. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือนเป็นประจำทุกครั้ง หลังขายสัตว์ทั้งหมดและก่อนนำสัตว์ปีกชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

7. เมื่อจับต้องสัตว์ปีกต้องสงสัยหรือป่วยเป็นโรคให้สวมหน้ากากและถุงมือป้องกันที่เหมาะสม

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

8. เก็บอุปกรณ์ป้องกันให้ปลอดภัยโรค

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

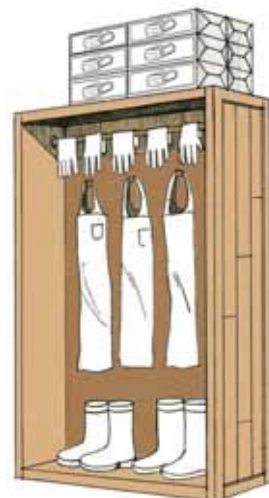
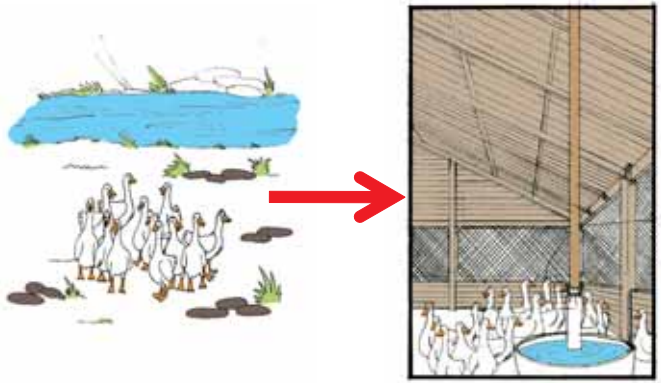
☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

9. ซื้อสัตว์ปีกที่จะนำมาเลี้ยงเฉพาะจากผู้ขายที่ได้รับรองมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์เท่านั้น อย่าซื้อจากแหล่งที่ไม่รู้จัก

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

10. หลังเข้าเยี่ยมชมฟาร์มที่เกิดโรคระบาด ต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทุกครั้ง ก่อนเข้าไปเลี้ยงสัตว์ในฟาร์มของตนเอง เพื่อป้องกันมิให้โรคแพร่ระบาดสู่ฟาร์มของตนเอง

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

III. เชื้อต๋ำหะล่สัตว์ปีกอย่างปลอดกัย

11. กำหนดสถานที่และโต๊ะทำงานเพื่อใช้เชือดและชำแหละเนื้อสัตว์ปีก อย่าใช้สถานที่นั้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

12. สถานที่ที่ใช้เชือดและชำแหละสัตว์ปีกต้องปิดมิดชิดเพื่อป้องกันสัตว์อื่นเข้ามาในบริเวณ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

13. ผู้ทำงานในสถานชำแหละต้องมีสุขอนามัยส่วนบุคคล เช่น ล้างมือ เปลี่ยนเสื้อผ้า สวมผ้ากันเปื้อน หมวก ผ้าปิดปาก ปิดจมูก และรองเท้าบูท ทำความสะอาดทุกครั้ง ภายหลังการใช้

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

14. ตรวจสอบสุขภาพของสัตว์ปีกก่อนการชำแหละ ขณะชำแหละควรตรวจสอบซากสัตว์ปีก ถ้ามีสิ่งผิดปกติที่กล้ามเนื้อหรืออวัยวะใดที่เข้าข่ายให้สงสัยว่าติดเชื้อไข้หวัดนก ต้องทำลายทันที อย่างถูกสุขลักษณะ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

15. ระหว่างทำการชำแหละ หลีกเลี่ยงไม่ให้ ซากสัตว์ปีกติดเชื้อจากของเสียจากสัตว์ปีก โดยเฉพาะอุจจาระในลำไส้

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

16. หลังการชำแหละ ตรวจสอบเนื้อสัตว์ปีก เพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อนั้นไม่มีอุจจาระปนเปื้อน ถ้ามีการปนเปื้อนต้องล้างให้สะอาดด้วยน้ำผสมคลอรีน

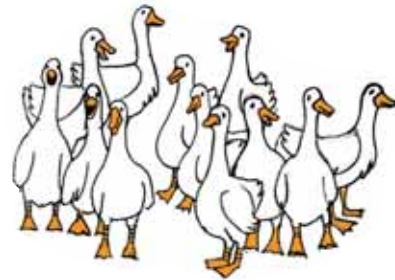
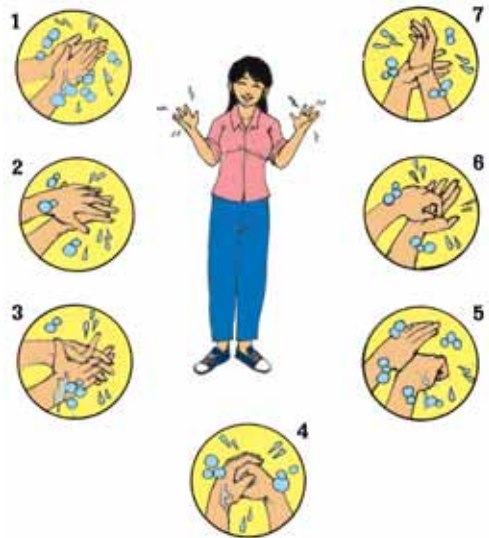
ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ควรปรับปรุง:.....

.....

17. จัดให้มีการระบายอากาศที่ดีและมีแสงสว่างเพียงพอ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

18. พื้นและผนังในโรงฆ่าสัตว์ควรเป็นพื้นที่ทำจากวัสดุที่ไม่ซึบน้ำที่เหมาะสมต่อการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค

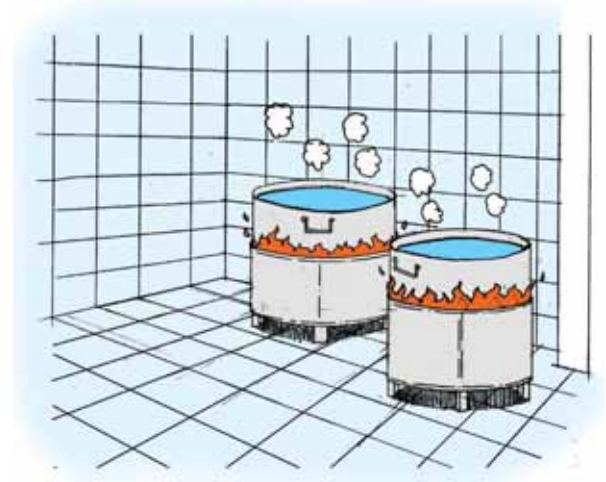
ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

19. เตรียมถังพิเศษสำหรับทิ้งของเสียที่บริโภคไม่ได้ และนำไปทำลายอย่างถูกสุขลักษณะ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

20. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อสถานที่ชำแหละและอุปกรณ์เป็นประจำ ควรเก็บอุปกรณ์ในที่มิดชิดเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค เช่น แมลงสาบ และหนู

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

IV. การทำลายสัตว์ปีกป่วย ตาย และของเสีย

21. เพาหรือฟุ้งของเสียจากสัตว์ปีกเล็ก 50 ซม.
และราดทับด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนและ
หลังกลบ

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

22. สถานที่ฝังหรือเผาซากสัตว์ปีกควรอยู่ห่างจาก
แม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ และ
ควรมีรั้วล้อมรอบเพื่อป้องกันสุนัข แมว เข้ามา
คุ้ยเขี่ยสถานที่ฝัง

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

23. ผู้ทำลายซากและของเสียต้องมีสุขอนามัย
ส่วนบุคคลทั้งก่อนและหลังการทำลาย เช่น
ล้างมือ เปลี่ยนเสื้อผ้า สวมผ้ากันเปื้อน หมวก
ผ้าปิดปาก ปิดจมูก และรองเท้าบูท ทำความ
สะอาดเครื่องแต่งกายทุกครั้ง

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

.....

V. รายงานการเกิดโรคอย่างรวดเร็ว

24. รู้จักอาการของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อไข้หวัดนก

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

25. สังเกตอาการสัตว์ปีกของท่านอย่างละเอียด

ทุกวัน หากพบมีอาการป่วยหรือผิดปกติให้
สงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้หวัดนก

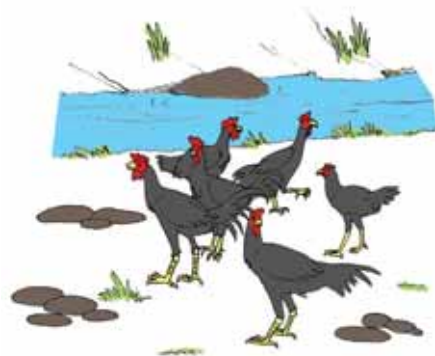
ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

26. รายงานเรื่องสัตว์ปีกสงสัยป่วยหรือตายด้วย
โรคไข้หวัดนกให้ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครชุมชน
หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบทันที

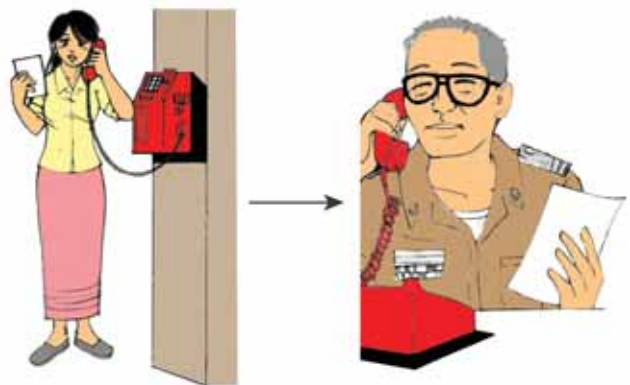
ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

27. เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีไข้สูง ไออย่างรุนแรง
จาม หรืออ่อนเพลีย ให้ปรึกษาแพทย์หรือ
หน่วยงานอนามัยทันที

ท่านมีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือไม่?

☐ ไม่มีข้อเสนอ

☐ มีข้อเสนอ ☐ ปรับปรุงโดยเร็ว

เรื่องที่ต้องปรับปรุง:.....

.....

จุดตรวจสอบที่ 1

เก็บข้อมูลเรื่องไข้หวัดนกเพื่อดูแลสุขภาพของท่าน

ประโยชน์ต่อเกษตรกร/คนงาน

เกษตรกร/คนงานจะสามารถป้องกันโรคได้ดีขึ้นเมื่อมีข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับไข้หวัดนก ไข้หวัดนกเป็นโรคในสัตว์ปีกและมักไม่ติดต่อสู่มนุษย์ อย่างไรก็ตามไวรัสซึ่งเป็นเชื้อโรคของโรคนี้สามารถติดต่อนำมาสู่เกษตรกร/คนงานได้หากผู้นั้นสัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ปีกที่ติดเชื้อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ปนเปื้อนมูล เลือด ขากสัตว์ สิ่งปฏิกูล อวัยวะภายใน ชิ้นส่วนของสัตว์ หรือสารคัดหลั่งของสัตว์ดังกล่าว เชื้อไวรัสนี้สร้างความเสียหายต่อทั้งสุขภาพของท่านและสัตว์ปีกที่เป็นแหล่งรายได้ อีกทั้งยังครอบคลุม เพื่อนบ้าน และลูกค้าของท่านก็อาจได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน

ปัจจุบันมีความก้าวหน้าในความรู้และมาตรการป้องกันไข้หวัดนกเกษตรกร/คนงานหลายคนนำมาตรการที่สามารถปฏิบัติได้จริงและมีค่าใช้จ่ายต่ำไปใช้เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ท่านจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันไข้หวัดนก ซึ่งจะช่วยให้คุณรู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเพื่อปรับปรุงฟาร์มสัตว์ปีกของท่าน และปกป้องตัวท่านเองกับครอบครัวจากการติดเชื้อไข้หวัดนก

แนวทางการปรับปรุง

1. ทำให้แน่ใจว่าทุกคนในหมู่บ้านมีความรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับไข้หวัดนก (ภาพ 1.2)
2. ติดต่อกับเจ้าหน้าที่การเกษตร เจ้าหน้าที่สัตวบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำเพื่อรับทราบข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์และมาตรการในการป้องกัน สิ่งสำคัญคือท่านจะต้องรู้สถานการณ์ไข้หวัดนกในจังหวัดและอำเภอของท่านกับจังหวัดและอำเภอรอบข้าง
3. ให้ความสนใจข่าวเกี่ยวกับไข้หวัดนกและคำแนะนำที่ให้กับเกษตรกร/คนงานทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ
4. พูดคุยกับครอบครัวของท่านเรื่องข้อมูลที่ได้รวบรวมมาสอนให้ลูกๆ หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย และซากศพของสัตว์เหล่านั้น

วิธีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

1. แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนบ้าน ท่านจะสามารถได้รับข้อมูลจากคนเหล่านั้นด้วย แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับไข้หวัดนกในการประชุมหมู่บ้านเพื่อทำให้เกษตรกร/คนงานอื่นๆ เกิดความสนใจต่อเรื่องนี้

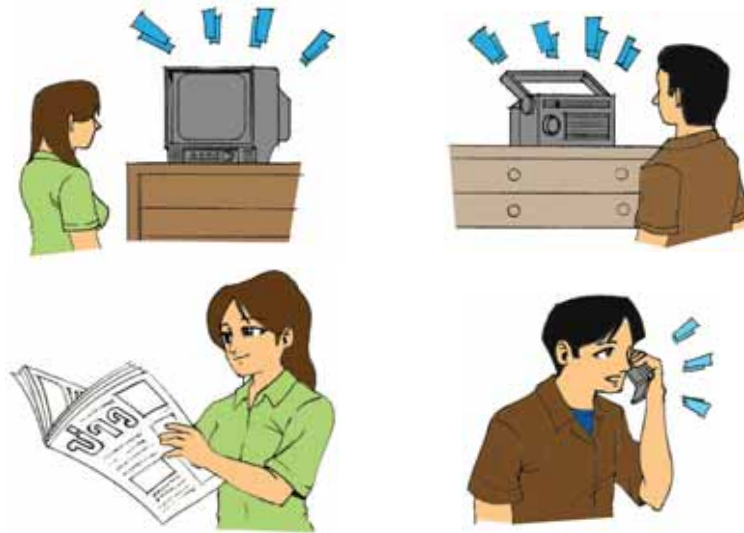
2. เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องกับเพื่อนบ้านในการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไข้หวัดนก เช่น การสวมอุปกรณ์ปกป้องส่วนบุคคลและการบริหารจัดการของเสีย วิธีปฏิบัติที่ดีซึ่งสามารถปฏิบัติได้และมีค่าใช้จ่ายต่ำเป็นวิธีที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น การล้างมือให้สะอาด การปิดจมูก ปาก เวลาไอหรือจาม และทิ้งกระดาษเช็ดหน้าลงในถังขยะที่ใกล้ที่สุดทันทีหลังการใช้

คำแนะนำเพิ่มเติม

1. ให้หาข้อมูลที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ อย่าไปเชื่อคำซุบซิบนิทาหรือข่าวลือ หากท่านมีข้อสงสัยหรือคำถามใด ให้ติดต่อกับสำนักงานการเกษตร สำนักงานสัตวบาล หรือสำนักงานสาธารณสุขเพื่อขอความกระจ่าง
2. เตรียมพร้อมว่าตัวเองจะทำอย่างไรเมื่อไข้หวัดนกแพร่ระบาดมายังหมู่บ้านของท่านหรือหมู่บ้านที่อยู่รอบๆ ให้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการสนับสนุนและค่าชดเชยต่างๆ จากรัฐบาลเมื่อเกษตรกร/คนงานต้องสูญเสียสัตว์ปีกเนื่องจากการระบาดของไข้หวัดนก

ข้อควรจำ

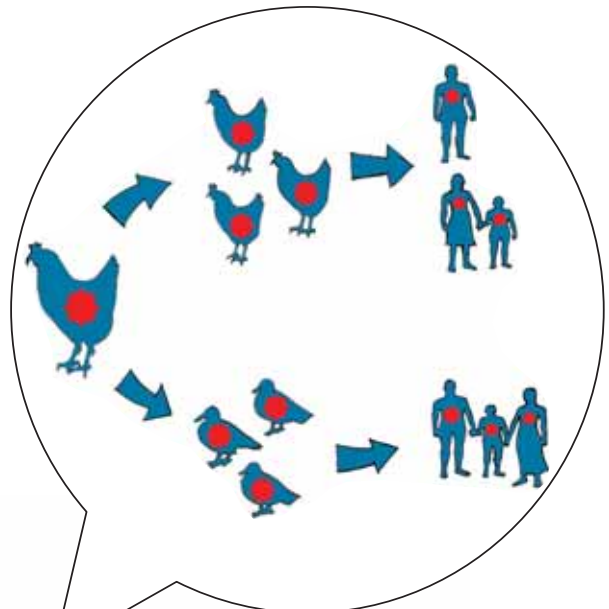
.....
ข้อมูลที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์จะช่วยคุ้มครองท่าน
ครอบครัว และรายได้ของท่าน

ภาพ 1.1 เกษตรกร/คนงานจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์และถูกต้องเกี่ยวกับไข้หวัดนกเพื่อปกป้องสุขภาพและรายได้ของตน เกษตรกร/คนงานต้องให้ความสนใจข่าวทางโทรทัศน์และวิทยุ นอกจากนั้นยังต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่รวบรวมมาได้ด้วยกับเพื่อนบ้านด้วย

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับไข้หวัดนก

ไข้หวัดนกเป็นโรคในสัตว์ปีก อย่างไรก็ตามเชื้อไวรัสนี้สามารถติดต่อมายังเกษตรกร/คนงานได้หากสัมผัสอย่างใกล้ชิดกับสัตว์ปีกที่มีเชื้อ มูลของสัตว์เลือด ชากสัตว์ อวัยวะภายใน ชิ้นส่วนของสัตว์ และสารคัดหลั่งจากสัตว์นั้น สัตว์ปีกที่ติดเชื้อบางตัวอาจดูเหมือนไม่เป็นอะไรแต่จะสามารถถ่ายทอดเชื้อให้แก่เกษตรกร/คนงานและสัตว์ปีกอื่นๆ ได้ ท่านต้องสัมผัสสัตว์ปีกของท่านให้น้อยที่สุด อย่าจับสัตว์ปีกที่ตายหรือป่วย ให้ไปปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตร สัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

ภาพ 1.2 ให้ปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตร สัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในหมู่บ้านหรือจังหวัดของท่านหากมีคำถามหรือข้อสงสัยใดๆ

จุดตรวจสอบที่ 2

จัดการกับสัตว์ปีกของท่านอย่างปลอดภัย

ประโยชน์ต่อเกษตรกร/คนงาน

มีวิธีที่ปฏิบัติได้จริงและมีต้นทุนต่ำหลายวิธีเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไข้หวัดนกสำหรับเกษตรกร/คนงาน มีเกษตรกร/คนงานจำนวนมากขึ้นทุกทีที่เลี้ยงสัตว์ปีกโดยใช้ระบบการป้องกันโรคในฟาร์มขั้นพื้นฐาน เช่น การล้อมรั้วหรือการใช้ตาข่ายกันบริเวณเพื่อลดความเสี่ยงของสัตว์ของท่านในการติดเชื้อไข้หวัดนก ท่านสามารถคุ้มครองสัตว์ปีกซึ่งเป็นแหล่งรายได้ของท่านได้ดีขึ้นถ้าท่านสามารถใช้การป้องกันโดยมีระบบการป้องกันโรคในฟาร์มขั้นพื้นฐาน ความพยายามของท่านในการกำหนดวิธีสร้างความปลอดภัยในการจัดการสัตว์ปีกจะเป็นผลดีต่อตัวท่านและครอบครัวรวมทั้งลูก้าและเพื่อนบ้านข้างเคียงด้วยเช่นกัน

มีเกษตรกร/คนงานจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ใช้มาตรการความปลอดภัยส่วนบุคคล เช่น การล้างมืออย่างสะอาดหมดจดหรือการใช้อุปกรณ์ป้องกันเมื่อจำเป็นต้องสัมผัสสัตว์ปีกป่วยหรือตาย ท่านสามารถป้องกันตัวท่านเองและครอบครัวของท่านได้ดีขึ้นหากท่านกำหนดวิธีการที่ปลอดภัยในการจัดการสัตว์ปีกของท่าน

แนวทางการปรับปรุง

1. สวมหน้ากากและถุงมือป้องกันเมื่อจำเป็นต้องสัมผัสสัตว์ปีก ล้างมือให้สะอาดหมดจด (ฝ่ามือ นิ้ว ข้อมือและหลังมือทั้งสองข้าง) ด้วยสบู่หลังจับต้องสัตว์ปีก (ภาพ 2.1)
2. วางแผนและใช้วิธีการเลี้ยงโดยใช้ระบบการป้องกันโรคในฟาร์มขั้นพื้นฐาน เช่น การเลี้ยงแบบโรงเรือนที่มีระบบป้องกันไม่ให้สัตว์อื่นเข้ามาในโรงเรือนโดยใช้ตาข่ายปิดช่องว่าง การใช้อ่างล้างเท้าฆ่าเชื้อโรคบริเวณทางเข้าแล้วเพื่อลดความเสี่ยงที่สัตว์ปีกของท่านจะติดเชื้อไข้หวัดนกจากสัตว์ปีกอื่นๆ (ภาพ 2.2)
3. สังเกตสัญญาณและอาการเริ่มต้นของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อไข้หวัดนก อย่าสัมผัสสัตว์ปีกที่อาจติดเชื้อโดยไม่สวมถุงมือและหน้ากาก ให้ดู “จุดตรวจสอบที่ 5” หน้า 22
4. ล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อแล้วสัตว์ปีก กรงและเครื่องมืออย่างสม่ำเสมอ

วิธีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

1. เยี่ยมชมและเรียนรู้ข้อมูลจากเพื่อนบ้านตามแหล่งสังสรรค์ต่างๆ เช่น ร้านอาหาร วัด เพื่อแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์และเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีของเพื่อนบ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ปีกโดยใช้โรงเรือนที่เหมาะสมและมีการใช้ระบบการป้องกันโรคในฟาร์มขั้นพื้นฐาน การทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคกรงและเครื่องมืออย่างเป็นประจำรวมทั้งการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล

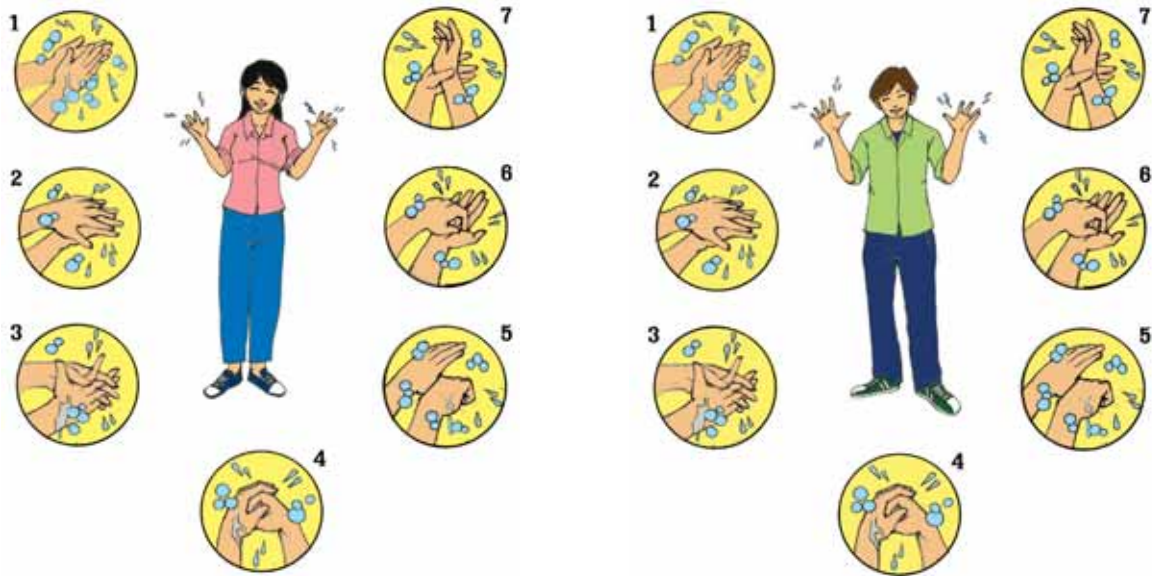
2. แลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีของท่านกับเกษตรกร/คนงานรายอื่นๆ ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร/คนงานรวมทั้งเพื่อนบ้านในชุมชนของท่านที่มีความข้องเกี่ยวกับการปรับปรุง เพื่อเพิ่มระดับความคุ้มกันในหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นระดับเดียวกันอันเป็นสิ่งสำคัญ สามารถสร้างความมั่นใจว่าจะปลอดภัยจากไข้หวัดนก

คำแนะนำเพิ่มเติม

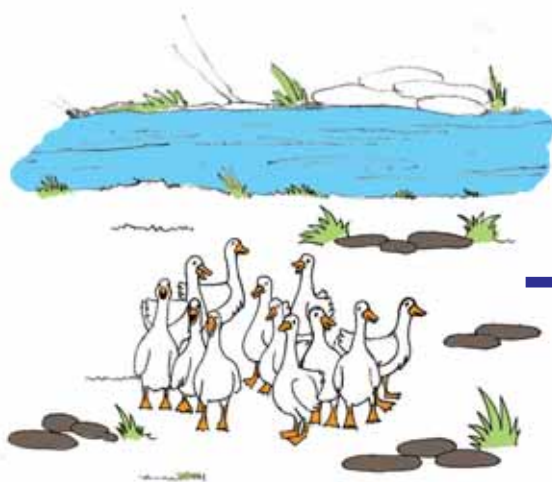
1. อย่าให้เด็กสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย และห้ามเล่นชนไก่ เด็กๆ ชอบเล่นกับไก่และเป็ดจึงมักมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่า
2. ให้ความรู้แก่เด็กๆ และสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับวิธีการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล เช่น การล้างมือ และการใช้อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ
3. ซื้อสัตว์ปีกจากผู้ขายที่รู้จักดีและเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการเท่านั้น ไม่ควรซื้อจากแหล่งที่ไม่รู้จัก
4. ต้องเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกันในสภาพที่สะอาด หน้ากากและถุงมือแบบใช้ครั้งเดียวจะต้องทิ้งทุกครั้ง อย่าใช้หน้ากากหรือถุงมือที่ใช้แล้ว
5. เมื่อท่านพบว่าสัตว์ปีกหลายตัวป่วยหรือตาย อย่าสัมผัสสัตว์เหล่านั้น ให้ติดต่อสำนักงานการเกษตร สำนักงานสัตวบาล หรือสำนักงานสาธารณสุขโดยทันที
6. รักษา มารยาทในการไอหรือจามโดยใช้กระดาษเช็ดหน้า ปิดจมูกและปากทุกครั้ง และทิ้งลงถังขยะที่ใกล้ที่สุดหลังการใช้
7. อาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทุกครั้งหลังเข้าเยี่ยมฟาร์มที่เกิดโรคระบาดและก่อนเข้าไปเลี้ยงสัตว์ในฟาร์มของตนเอง

ข้อควรจำ

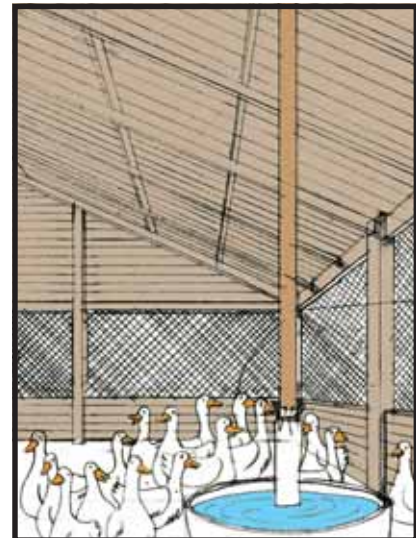
.....
เกษตรกร/คนงานสามารถส่งเสริมให้มีการจัดการสัตว์ปีกอย่างปลอดภัยได้ด้วยมาตรการที่ปฏิบัติได้จริงและมีต้นทุนต่ำ

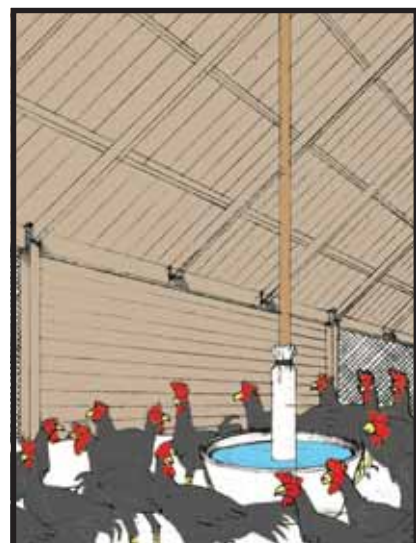
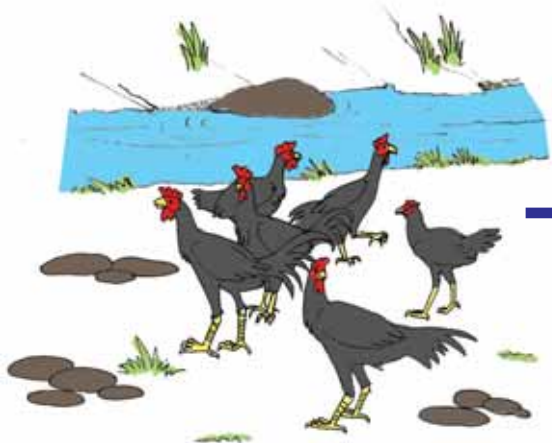
ภาพ 2.1 ล้างมือทั้งสองข้างของท่านด้วยสบู่หลังจับต้องสัตว์ปีก ล้างฝ่ามือ นิ้ว ข้อมือ และหลังมือทั้งสองข้าง

ก่อนการปรับปรุง

หลังการปรับปรุง

ภาพ 2.2 ใช้โรงเรือนแบบปิดเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไข้หวัดนก

จุดตรวจสอบที่ 3

การใช้วิธีฆ่าสัตว์ปีกอย่างปลอดภัย

ประโยชน์ต่อเกษตรกร/คนงาน

วิธีการฆ่าสัตว์ปีกที่ปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันเกษตรกร/คนงานและครอบครัวจากการติดเชื้อไข้หวัดนก การฆ่าสัตว์ปีกทำให้เกษตรกร/คนงานต้องสัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ปีก ดังนั้นจึงต้องจำกัดความเสี่ยงจากการติดเชื้อ

ท่านสามารถลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อได้โดยใช้วิธีการที่ปฏิบัติได้จริงและมีต้นทุนต่ำ ซึ่งรวมถึงการจับสัตว์ปีกอย่างปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ป้องกัน การดูแลสถานที่ในการฆ่าและชำแหละซากสัตว์ปีกให้ถูกสุขลักษณะ และการจัดการของเสียอย่างถูกต้อง ขอให้ท่านร่วมมือกับเพื่อนบ้านเพื่อส่งเสริมมาตรการในการปฏิบัติเหล่านี้

แนวทางการปรับปรุง

1. กำหนดบริเวณการเชือดและชำแหละสัตว์ปีก ปิดบริเวณทำงานเพื่อไม่ให้สัตว์อื่นๆ เช่น สุนัข แมว นกป่าและแมลงเข้ามา ห้ามใช้บริเวณนั้นเพื่อจุดประสงค์อื่น
2. สังเกตไก่และเป็ดอย่างระมัดระวังก่อนจับ อย่าจับสัตว์เหล่านี้หากสัตว์ป่วยหรือมีอาการใดๆ ที่สงสัยว่าเป็นไข้หวัดนก (ดูภาพ 5.1 ในจุดตรวจสอบที่ 5) อย่าฆ่าบริเวณ หรือขายสัตว์ปีกที่เจ็บป่วย กำจัดสัตว์ปีกป่วยหรือตายทันทีอย่างถูกสุขลักษณะ
3. สวมหน้ากาก ถุงมือยาง รองเท้าบูท และผ้ากันเปื้อนเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ปีก (ภาพ 3.1) สวมหน้ากากให้ถูกวิธี (ภาพ 3.2) การทำเช่นนี้จะทำให้ท่านสามารถลดความเสี่ยงการสัมผัสกับเลือด สารคัดหลั่ง และส่วนอื่นๆ ของสัตว์ปีกลงได้
4. ใช้อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากาก ถุงมือยาง รองเท้าบูท และผ้ากันเปื้อนเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับไก่โดยตรง ควรสวมหน้ากากให้ถูกต้อง (ภาพ 3.2) อุปกรณ์ป้องกันเหล่านี้จะช่วยลดโอกาสสัมผัสกับเลือดและสารอื่นๆ ของสัตว์ปีกลงได้
5. ล้างมือทั้งสองข้างให้สะอาดหมดจดด้วยสบู่ ต้องล้างฝ่ามือ นิ้ว และหลังมือทั้งสองข้างด้วย
6. ระหว่างการฆ่า หลีกเลี่ยงไม่ให้ซากสัตว์ปีกปนเปื้อนจากของเสียของสัตว์ปีกโดยเฉพาะอุจจาระในลำไส้
7. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อพื้นที่และเครื่องมือที่ใช้เชือดสัตว์ปีกเป็นประจำ

8. พื้นที่ในโรงฆ่าสัตว์ควรเป็นพื้นที่ทำจากวัสดุที่ไม่ซึบน้ำที่เหมาะสมต่อการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค

วิธีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

ไปเยี่ยมเพื่อนบ้านของท่านที่มีตัวอย่างที่ดีและสังเกตว่าเพื่อนบ้านเหล่านั้นมีวิธีฆ่าและชำแหละเนื้อสัตว์ปีกอย่างไร เรียนรู้วิธีการลดความเสี่ยงการติดเชื้อไข้หวัดนก ให้ขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำเรื่องวิธีฆ่าสัตว์ปีกอย่างปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่การเกษตรและเจ้าหน้าที่สัตวบาล หรือกับเพื่อนบ้านเรื่องมาตรการเพื่อจำกัดการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ปีกเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ให้เรียนรู้จากวิธีปฏิบัติที่ดีของเพื่อนบ้าน เช่น การใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนตัว การกำหนดให้มีพื้นที่เฉพาะสำหรับการเชือดสัตว์ปีก หรือวิธีล้างมือที่ใช้ได้ผลเพื่อให้มือสะอาด

คำแนะนำเพิ่มเติม

1. จับและเชือดเปิดไก่อย่างชำนาญเพื่อจำกัดการกระจายของขน เลือด สารคัดหลั่ง ฯลฯ
2. ไม่อนุญาตให้เด็กหรือบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์มาจับไก่หรือเป็ด
3. สถานที่เชือดสัตว์ปีกควรมีการระบายอากาศที่ดีและมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ ให้เปิดหน้าต่างและเลือกพื้นที่ที่สว่าง
4. แนะนำให้ใช้หน้ากากแบบใช้แล้วทิ้ง หน้ากากหลังใช้เสร็จแล้ว และอย่านำมาใช้อีก กรณีใช้หน้ากากแบบผ้าให้ซักและฆ่าเชื้อหลังใช้ทุกครั้งก่อนนำมาใช้อีก
5. ล้างและฆ่าเชื้อถุงมือยาง รองเท้าบูท และผ้ากันเปื้อนทุกครั้งหลังใช้แต่ละครั้ง อย่านำไปซักรวมกับเสื้อผ้าอื่นๆ
6. เตรียมถังพิเศษเพื่อเก็บและทิ้งของเสียจากสัตว์ปีกและนำไปทำลายอย่างถูกสุขลักษณะ (ดูจุดตรวจสอบที่ 4)
7. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อสถานที่ชำแหละและอุปกรณ์เป็นประจำ ควรเก็บอุปกรณ์ให้มิดชิดเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค เช่น แมลงสาบ และหนู

ข้อควรจำ

.....
ลดการสัมผัสกับสัตว์ปีกโดยตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ภาพ 3.1 สวมหน้ากาก ถุงมือ รองเท้าบูท และผ้ากันเปื้อนเมื่อเชือดสัตว์ปีกและชำแหละเนื้อ ใช้จุดทำงานที่กำหนดไว้สำหรับ วัตถุประสงค์นี้เท่านั้น อย่าใช้จุดทำงานเดียวกันเพื่อทำอย่างอื่น

ภาพ 3.2 สวมหน้ากากให้ถูกต้อง อย่าจับด้านในหน้ากาก หน้ากากควรพอดีกับหน้าของท่านและไม่ควรมีช่องว่างระหว่างหน้า ของท่านกับหน้ากากให้อากาศรั่วไหลได้ สำหรับการเชือดไก่แบบปกติ สามารถใช้หน้ากากที่ใช้ในท้องผ้าตัด (ซ้ายมือ) หรือ หน้ากากผ้าได้ ถ้าท่านจำเป็นต้องสัมผัสกับสัตว์ปีกที่ป่วยหรืออาจติดเชื้อ ท่านต้องใส่หน้ากากชนิดกรองพิเศษ เอ็น 95 (ขวามือ)

จุดตรวจสอบที่ 4

วิธีการทำลายและการจัดการของเสียจากสัตว์ปีกอย่างถูกสุขลักษณะ

ประโยชน์ต่อเกษตรกร/คนงาน

ของเสียจากสัตว์ปีกที่ได้รับเชื้อ เช่น ขนที่ตกค้างอยู่ ชิ้นส่วนร่างกาย สารคัดหลั่ง มูล และดินที่ปนเปื้อนมีเชื้อไวรัสไข้หวัดนกและอาจเป็นแหล่งของการติดเชื้อได้ เกษตรกร/คนงาน ครอบครัว และลูกค้าของเกษตรกร/คนงานจะต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรงกับของเสียจากสัตว์ปีก ต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือนสัตว์ปีกและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ปีก เช่นบรรจุภัณฑ์ใส่น้ำและอาหารอย่างสม่ำเสมอ

การทำลายของเสียอย่างถูกสุขลักษณะและการจัดการของเสียอย่างเหมาะสม สามารถลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไข้หวัดนกได้อย่างมากสำหรับเกษตรกร/คนงาน ครอบครัว และลูกค้า มีวิธีที่ปฏิบัติได้จริงหลายวิธีในการปรับปรุงการจัดการของเสียอย่างถูกสุขลักษณะด้วยวิธีการใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถปฏิบัติได้จริง

แนวทางการปรับปรุง

1. สวมหน้ากากให้ถูกต้อง (ภาพ 3.2) เมื่อท่านทำการเก็บมูลสัตว์ปีก สวมถุงมือยางและรองเท้าบูทเพื่อปกป้องตัวเอง
2. เตรียมถังพิเศษเพื่อใช้เก็บของเสียจากสัตว์ปีก นำถุงพลาสติกขนาดใหญ่สวมด้านในของถังเพื่อให้สามารถนำของเสียที่เก็บมาไปทิ้งได้โดยง่าย
3. ควรนำของเสียที่เก็บมาไปเผาหรือฝัง หากนำไปฝัง ท่านต้องกำหนดพื้นที่เพื่อการนี้โดยเฉพาะ ให้ชุดหลุมที่มีความลึกกว่า 50 ซม. และนำถุงของเสียฝังลงในหลุมนั้น ให้ใช้ยาฆ่าเชื้อชนิดหรือโรยก่อนและหลังการฝัง บริเวณฝังซากสัตว์ปีกควรมีรั้วรอบเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์อื่น เช่น สุนัข เข้ามาคุ้ยซากขึ้นมาได้ บอกครอบครัวกับเพื่อน เกษตรกร/คนงานไม่ให้มาใกล้บริเวณดังกล่าว
4. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือนสัตว์ปีกหลังจากที่ท่านขายสัตว์ปีกไปแล้วและก่อนที่จะนำสัตว์ปีกชุดใหม่เข้ามา (ภาพ 4.1) สวมหมวก หน้ากาก ถุงมือ และรองเท้าบูทเพื่อป้องกันเชื้อโรค
5. สถานที่ฝังหรือเผาซากสัตว์ควรอยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะ
6. เกษตรกร/คนงานที่ต้องสัมผัสสัตว์ปีกควรมีอนามัยส่วนบุคคลและสวมอุปกรณ์ป้องกัน

7. แจ้งให้เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งอยู่ใกล้ที่สุดทราบทันทีที่พบสัตว์ปีกป่วยหรือตาย โดยสงสัยว่าจะติดเชื้อไข้หวัดนก ให้ฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เหล่านั้นอย่างตั้งใจและทำตามคำแนะนำนั้น ห้ามไม่ให้บุคคลหรือสัตว์เข้าออกจากฟาร์ม ผู้ทำการกำจัดสัตว์ที่ป่วยหรือตายต้องสวมชุดที่ป้องกันมิดชิด (ภาพ 4.2) อย่าปล่อยให้มีสัตว์ปีกที่ตายแล้วกระจายอยู่ทั่วไป

วิธีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

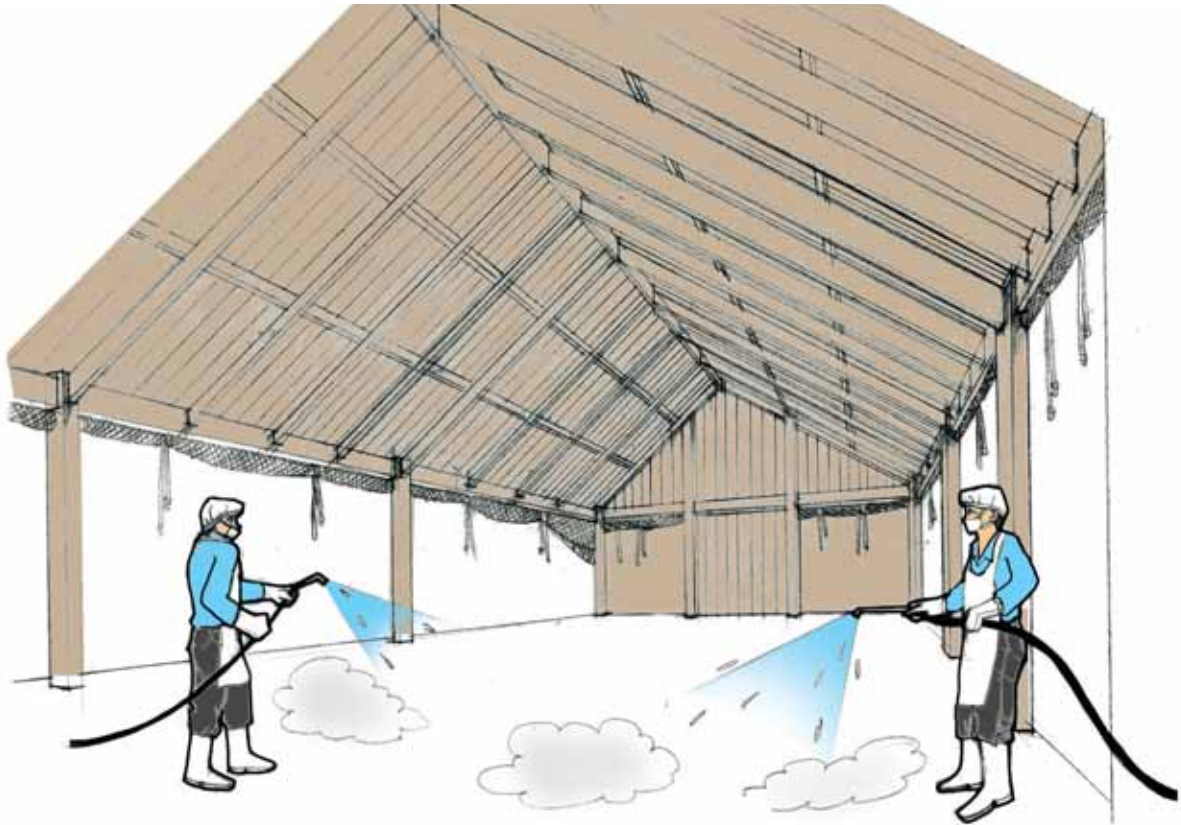
สำรวจสถานที่ทำงานของท่านและทบทวนขั้นตอนในการทำงาน เพื่อพิจารณาว่ามีขั้นตอนใดที่อาจได้สัมผัสกับของเสียจากสัตว์ปีกหรือไม่ ให้หารือกับครอบครัวและเกษตรกร/คนงานข้างเคียงเกี่ยวกับวิธีหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรงกับของเสียจากสัตว์ปีก ให้เรียนรู้จากวิธีปฏิบัติที่ดีของเกษตรกร/คนงานรายอื่น

คำแนะนำเพิ่มเติม

1. ยายนำของเสียจากสัตว์ปีกมารวมกับของเสียทั่วไปในครอบครัวและในฟาร์ม
2. ใช้ถังพิเศษเพื่อเก็บของเสียจากสถานที่ซึ่งท่านใช้ฆ่าสัตว์ปีก ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคที่พื้น ถังเก็บของเสีย เครื่องมือ และโต๊ะที่ใช้เป็นประจำ
3. เตรียมเนื้อสัตว์ปีกอย่างระมัดระวังในขั้นตอนการเชือดเพื่อป้องกันไม่ให้เนื้อปนเปื้อนกับของเสียจากสัตว์ปีก
4. ถ้าท่านมีไก่หรือเป็ดหลายตัวและต้องจัดการของเสียจำนวนมากอยู่เป็นประจำแนะนำให้ท่านซื้อเตาเผาขนาดใหญ่พอสำหรับเผาของเสียปริมาณมากนั้นได้
5. เกษตรกร/คนงานที่ต้องสัมผัสสัตว์ปีกควรมีอนามัยส่วนบุคคลและเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนและหลังสัมผัสสัตว์ปีก
6. อุปกรณ์ป้องกัน เช่น ผ้ากันเปื้อน รองเท้าบูท ถุงมือ ควรล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อทุกวัน

ข้อควรจำ

.....
เก็บและกำจัดของเสียจากสัตว์ปีกด้วยวิธีที่ถูกต้อง
ปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตรหรือเจ้าหน้าที่สัตวบาล
ในพื้นที่ของท่านเรื่องวิธีเก็บและกำจัดของเสียจาก
สัตว์ปีกที่ถูกต้อง

ภาพ 4.1 ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อฟาร์มสัตว์ปีกของท่านและนำของเสียออกไปอย่างถูกต้องหลังจากที่ฟาร์มขายสัตว์ปีก และก่อนที่สัตว์ปีกชุดใหม่จะมา การทำเช่นนี้จะป้องกันไม่ให้สัตว์ปีกชุดใหม่ติดเชื้อไข้หวัดนก

ภาพ 4.2 ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่การเกษตร เจ้าหน้าที่สัตวบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเมื่อกำจัดสัตว์ปีกที่สงสัยว่าจะติดเชื้อไข้หวัดนก ใช้ถุงและถังพิเศษเพื่อเก็บซากศพของสัตว์ปีกและนำไปเผาหรือฝัง ผู้ทำการเก็บซากศพจะต้องสวมหน้ากากชนิดกรองพิเศษ เอ็น 95 แวนตา ถุงมือ รองเท้าบูท และชุดป้องกันเพื่อไม่ให้ติดเชื้อ ห้ามไม่ให้บุคคลหรือสัตว์เข้าออกสถานที่โดยการล้อมรั้วให้มิดชิด

จุดตรวจสอบที่ 5

รายงานการเกิดโรคอย่างรวดเร็ว

ประโยชน์ต่อเกษตรกร/คนงาน

ถ้าท่านรายงานโรคและการตายของสัตว์ปีกอย่างรวดเร็ว จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สามารถดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้ไข้หวัดนกแพร่ระบาดออกไป การรายงานของท่านอาจป้องกันไม่ให้สัตว์ปีกอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือต่างหมู่บ้าน ติดโรค หากดำเนินการตามมาตรการป้องกันอย่างรวดเร็ว จะสามารถเพิ่มระดับความคุ้มครองให้กับครอบครัวของท่าน และชาวบ้านคนอื่นๆ ได้

สิ่งสำคัญคือต้องรู้จักอาการของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อไข้หวัดนก อาการทั่วไปคือ อ่อนเพลีย ตัวสั่น ตาแดง น้ำมูกและน้ำลายไหล มีจุดเลือดออกที่ตา ปาก หรือขา ฯลฯ (ภาพ 5.1) หากท่านหรือครอบครัวพบอาการดังกล่าวในสัตว์ปีกของท่าน ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้านหรืออาสาสมัครชุมชนทันที

แนวทางการปรับปรุง

1. รู้จักอาการของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อไข้หวัดนก
2. สังเกตอาการสัตว์ปีกของท่านทุกวัน อย่างมองข้ามอาการเริ่มแรกของโรค หากสัตว์ปีกอ่อนเพลียและหอยลงหรือสีตาเปลี่ยนไป ให้แจ้งเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในทันที
3. แจ้งเรื่องสัตว์ปีกสงสัยป่วยและตายด้วยโรคไข้หวัดนก ให้ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทันที แม้ว่าท่านอาจไม่แน่ใจว่าสัตว์ป่วยเป็นโรคไข้หวัดนกหรือไม่ ก็ให้ท่านแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อน
4. เมื่อตัวท่านหรือสมาชิกครอบครัวของท่านมีไข้สูงและมีอาการไข้หวัดรุนแรง เช่น ไอ จาม หรืออ่อนเพลีย ให้พบแพทย์หรือไปที่ทำการสาธารณสุขในหมู่บ้านของท่านทันที
5. หากผู้ป่วยเคยสัมผัสกับสัตว์ปีก นกป่า หรือของเสียจากสัตว์เหล่านั้น ให้แจ้งแพทย์ อาสาสมัครสาธารณสุขจากหน่วยงานนี้โดยทันที ข้อมูลนี้มีประโยชน์สำหรับใช้วินิจฉัยโรคอย่างถูกต้องเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง

วิธีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

เรียนรู้อาการของไข้หวัดนกจากเกษตรกร คนงานและชาวบ้านรายอื่น เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่จะสามารถช่วยเหลือท่านได้ ให้เรียนรู้จากกรณีการเกิดเหตุว่าสัตว์ปีกและคนติดเชื้อไข้หวัดนกได้อย่างไรและคนในพื้นที่เกิดโรคต่อสู้กับโรคนี้อย่างไร ให้พูดคุยกันเรื่องวิธีส่งเสริมให้รายงานโรคโดยทันทีและวิธีส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเกษตรกร/คนงานด้วยกัน

คำแนะนำเพิ่มเติม

1. ให้รู้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขหรืออาสาสมัครปศุสัตว์ในหมู่บ้านของท่านคือใคร คนเหล่านี้จะช่วยท่านรายงานโรคได้อย่างถูกต้อง
2. ใช้หวัดนกไม่เพียงสามารถติดต่อมายังเกษตรกร/คนงานเท่านั้น แต่ผู้ขายไข่และเนื้อของสัตว์ปีกที่ปนเปื้อนมูลสัตว์ป่วยอาจติดเชื้อได้เช่นกัน ให้ท่านช่วยบอกข้อมูลของโรคแก่คนเหล่านี้
3. เมื่อท่านต้องสูญเสียสัตว์ปีกของท่านเนื่องจากไข้หวัดนก ท่านสามารถรับการชดเชยหรือการสนับสนุนจากรัฐบาลได้ ให้ไปติดต่อที่สำนักงานของรัฐฯ ในท้องถิ่น
4. อย่าฆ่าและขายเนื้อของสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย

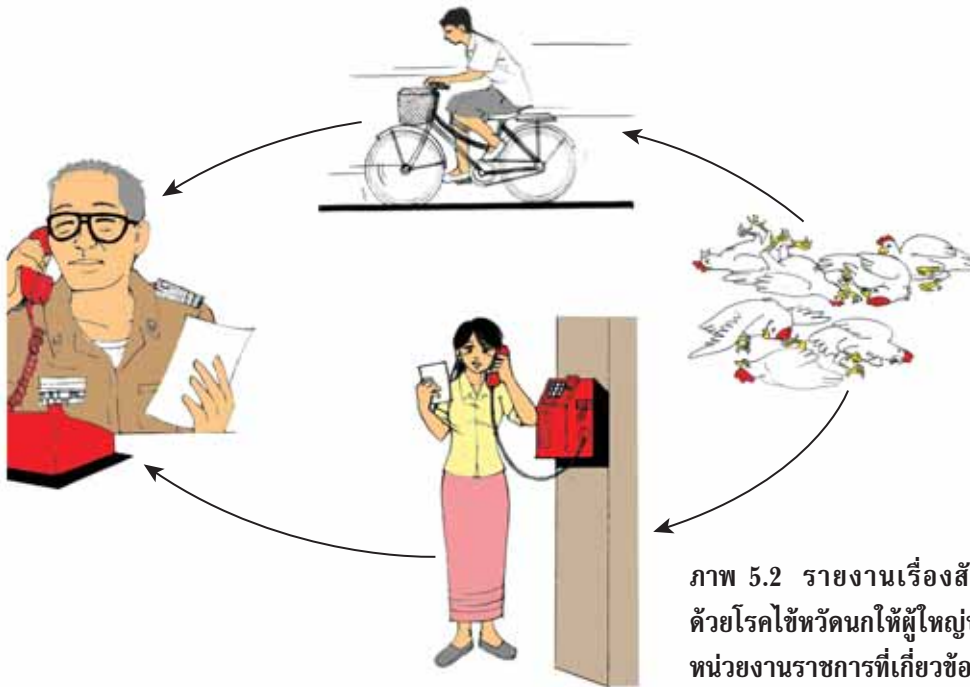
ข้อควรจำ

.....
การรายงานการเกิดโรคอย่างรวดเร็วและการดำเนินการอย่างทันท่วงทีจะป้องกันการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก และช่วยลดอันตรายได้

ไก่ที่ติดเชื้อไข้หวัดนกอาจแสดงอาการดังต่อไปนี้ เดินหรือยืนไม่ได้ ขนยุ่ง กินไม่ได้ หายใจติดขัด หงอย เหนียงและหงอนมีสีออกน้ำเงิน มีอาการบวมที่หัว เปลือกตา หงอน เหนียง ขอขา ท้องเสีย มีเลือดออกเล็กน้อย (เห็นชัดเจนที่สุดที่เท้าและหน้าแข้ง) จำนวนไข่ลดลงอย่างกะทันหัน ไข่ยาก

ภาพ 5.1 อย่าเข้าใกล้ไก่ที่ป่วยและตาย ให้นำเด็กออกจาก

ภาพ 5.2 รายงานเรื่องสัตว์ปีกสงสัยป่วยหรือตาย ด้วยโรคไข้หวัดนกให้ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครชุมชนหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบทันที

ภาพ 5.3 ให้เรียนรู้สัญญาณและอาการเริ่มต้นของกรณี ไข้หวัดนกในมนุษย์

ภาคผนวก 1

แหล่งข้อมูล

ศูนย์ควบคุมโรคไข้หวัดนก
สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
69/1 พญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02 653 4444
โทรสาร 02 653 4862 / 653 4929
E-mail: dcontrol@dld.go.th
Website: <http://www.dld.go.th/dcontrol/>

สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข
ตึกสถาบันราชประชาสมาสัย ชั้น 4
อาคาร 8 ถนนติวานนท์ จ.นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 02 590 3275
(หน่วยงานสนับสนุนวิทยากร การฝึกอบรม การจัดทำแผน/ซ้อมเตรียมความพร้อม และการให้คำปรึกษา)
Website: <http://beid.ddc.moph.go.th/th/index.php>

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
สาขาภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก
Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)
Regional Office for Asia and the Pacific (RAP)
ถนนพระอาทิตย์
กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 02 697 4000
โทรสาร 02 697 4445
Website (RAP): <http://www.fao.org/world/regional/rap>

กระทรวงแรงงาน
ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง
กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02 232 1421-2
Website: http://www.mol.go.th/mol_crisis.html

สำนักงานผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย
World Health Organization (WHO) Country Office for Thailand
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จ.นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 02 590 1524
Website: <http://w3.whothai.org/en/index.htm>

องค์การเพื่อการป้องกันการระบาดใหญ่ของไข้หวัดใหญ่
United Nations System Influenza Coordination (UNSIC), Asia-Pacific Regional Hub
c/o UN OCHA Regional Office for Asia and the Pacific
ชั้น 2, อาคารศูนย์ประชุมสหประชาชาติ
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 02 288 2641
Website: <http://www.influenza.undg.org>,
<http://un-influenza.org>

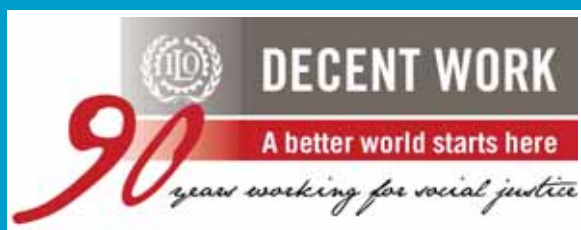
องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ
หน่วยประสานงานในระดับภูมิภาค
World Organisation for Animal Health, OIE
Sub-Regional Coordination Unit for South-East Asia
c/o กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
69/1 พญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02 653 4864
Website: http://www.oie.int/eng/en_index.htm

การคุ้มครองสุขภาพและธุรกิจของท่านจากการระบาดของไข้หวัดนก

คู่มือปฏิบัติสำหรับเกษตรกรและคนงาน

การระบาดและการติดต่อของโรคไข้หวัดนกทำให้ทั่วโลกหันมาตื่นตัวเรื่องผลกระทบที่อาจมีต่อไข้หวัดใหญ่ในคนได้ ด้วยเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันการระบาดของไข้หวัดนก องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) จึงได้พัฒนาคู่มือการอบรมเพื่อส่งเสริมการทำงานอย่างปลอดภัยในสถานประกอบการ คู่มือที่กล่าวมานี้เป็นคู่มือที่ใช้ง่ายและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยมีจุดสำรวจในมาตรการการป้องกันต่างๆ รวมทั้งมีคำอธิบาย นอกจากนี้วิธีการอบรมแบบการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ มีชื่อว่า “การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานของเกษตรกร” (WIND) และ “การปรับปรุงสภาพการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก” (WISE) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนาการปฏิบัติของเกษตรกรและคนงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสัตว์ปีก

สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
อาคารสหประชาชาติ ชั้น 10
ถนนราชดำเนินนอก
กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์: +662 288 1234
โทรสาร: +662 288 3058
อีเมล: bangkok@ilo.org
www.ilo.org/asia

ISBN: 9789228219524